

รายงานสรุปผล การดำเนินโครงการ ประเพณีบุญบั้งไฟ ตำบลอุทุมพร

ประจำปี ๒๕๖๔

ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

คำนำ

รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุทุมพร ประจำปี ๒๕๖๙ ในระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙ โดยกำหนดจัดกิจกรรม ดังนี้

- วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ขบวนแห่บั้งไฟ ณ สนามกีฬาโรงเรียนบ้านคำโคนสว่าง ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

- วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙ จุดบั้งไฟบูชา ณ วัดบ้านคำโคนสว่าง ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ โดยแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานและผลที่ได้รับจากการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ และขอเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในภาพรวม เพื่อจักได้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการในครั้งต่อไป

หวังว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลอุทุมพร

สรุปรายงาน
โครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุ้มผาง ประจำปี ๒๕๖๙
ในระหว่างวันที่ ๙-๑๐ เมษายน ๒๕๖๙ ณ บ้านคำโคนสว่าง
ตำบลอุ้มผาง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

*****

ชื่อโครงการ ประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุ้มผาง

หลักการและเหตุผล

ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีการปลูกข้าว ทำไร่เป็นอาชีพหลักจนถึงได้ว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ ในสมัยโบราณได้ถือว่าอาชีพกสิกรรมเป็นอาชีพสูงมีคุณประโยชน์ยิ่ง เพราะเกิดผลได้เลี้ยงคน ทั้งเมือง แต่การทำเกษตรต้องอาศัยธรรมชาติ คือน้ำฝนเป็นหลัก ดังนั้น จึงเกิดมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลมากมาย เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ แหนงแมว

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นอีกประเพณีหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่เรียกว่าชาวอีสานที่เกี่ยวข้องกับการขอฝน และเป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ประเพณีบุญบั้งไฟนิยมทำกันในเดือนหก ถือเป็นประเพณีสำคัญที่จะขาดไม่ได้ เพราะตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานมีความเชื่อว่าถ้าปีใดไม่จัดงานบุญบั้งไฟ ฟ้าฝนก็จะไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำทำนา แต่ถ้าปีใดจัดงานบุญบั้งไฟ แล้วจะทำให้ฝนตก ตามฤดูกาล ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น หมู่บ้านร่มเย็นเป็นสุข เกิดความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย งานประเพณีบุญบั้งไฟจึงถือเป็นงานประเพณีประจำปี ที่สำคัญของชาวอีสาน พอใกล้ถึงวันงาน ชาวอีสานไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็จะกลับบ้านไปร่วมงานบุญบั้งไฟ นอกจากนี้ยังมีการจัดขบวน บั้งไฟ และขบวนนางรำ ที่งดงาม ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาและประเพณีท้องถิ่น จึงถือว่าประเพณีบุญบั้งไฟเป็นประเพณีที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นงานที่สร้างความรักความสามัคคีของคนท้องถิ่นเป็นอย่างดี และเป็นประเพณีที่ควรรักษา ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง ได้เล็งเห็นความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นในชุมชน ประกอบกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ข้อ ๑๑ การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๗(๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญบั้งไฟ ให้คงอยู่ปฏิบัติสืบเนื่องต่อไป และเพื่อให้เกิดงานประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผางและชาวตำบลอุ้มผาง จึงได้จัดทำโครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุ้มผาง ประจำปี ๒๕๖๙ ขึ้น

๒.วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีพื้นบ้านอันดีงามให้คงอยู่สืบไป

๒.๒ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม เกิดความรัก ความสามัคคีและความร่วมมืออันดีระหว่างประชาชน หมู่บ้าน และหน่วยงานราชการของประชาชน

๒.๓ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาและประเพณีท้องถิ่นของตำบลอุ้มผางและในอำเภอเฝ้าไร่

๒.๔ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชน และประชาชนตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและรักบ้านเกิด

๒.๕ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การแสดงดนตรี กลองยาว และการแสดงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่บ่งบอกเรื่องราว ความเป็นมาเกี่ยวกับตำนานและประเพณีบุญบั้งไฟ

๓. เป้าหมาย

ประชาชนในตำบลอุดมพร ประชาชนในเขตอำเภอเฝ้าไร่

๔. สถานที่ดำเนินการ

บ้านคำโคนสว่าง หมู่ที่ ๗ ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๕. วิธีดำเนินการ

- ๕.๑ จัดทำโครงการเสนอผู้บริหาร เพื่ออนุมัติโครงการ
- ๕.๒ ประชุมเพื่อวางแผนในการจัดงาน
- ๕.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการ
- ๕.๔ ประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากหมู่บ้านในตำบล
- ๕.๕ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๕.๖ ดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด
- ๕.๗ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมสรุปรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. ระยะเวลาที่ดำเนินการ/กิจกรรมที่จัด

- วันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙ จำนวน ๒ วัน ดังนี้
วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ขบวนแห่บั้งไฟสวยงาม
วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙ จุดบั้งไฟบูชา

๗. หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรและหมู่บ้านในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
๒. กำนันตำบลอุดมพร/ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและส่วนราชการในเขตพื้นที่ตำบลอุดมพร

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๘.๑ ประชาชนได้มีส่วนร่วมสืบสานอนุรักษ์ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีพื้นบ้านอันดีงามให้คงอยู่สืบไป
- ๘.๒ ประชาชน ในหมู่บ้าน เกิดความสามัคคีในชุมชน และหน่วยงานราชการมีความสามัคคีและ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากขึ้น
- ๘.๓ ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดงาน เศรษฐกิจท้องถิ่นคึกคัก สนองนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
- ๘.๔ เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นมีความตระหนักและภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาการทำบั้งไฟได้รับการสืบทอด
- ๘.๕ ประชาชนเกิดความสนุกสนาน ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในตำบลอุดมพรและอำเภอเฝ้าไร่

สรุปผลการจัดโครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟและข้อเสนอแนะ

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๙

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีหนึ่งของภาคอีสานของไทย โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคนคอก เรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึงการที่ชาวบ้านได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระยาแถน หรือเทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และมีความชื่นชอบไฟเป็นอย่างมาก หากหมู่บ้านใดไม่จัดทำโครงการจัดงานบุญบั้งไฟบูชาฝนก็จะไม่ตกถูกต้องตามฤดูกาล อาจก่อให้เกิดภัยพิบัติกับหมู่บ้านได้

ตำนานเรื่อง พญาคนคอกกับพญาแถน

ตามตำนานพญาแถน เทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ผู้ลบล้างบาปให้ฝนตก เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ตกเลยตลอด ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ชาวเมืองทนไม่ไหวจึงคิดทำสงครามกับพญาแถน แต่สู้พญาแถนกับกองทัพเทวดาไม่ได้ ถูกไล่ล่าหนีมาถึงต้นไม้ใหญ่ที่พระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคนคอก (คางคก) อาศัยอยู่ และพญาคนคอกตกลงใจเป็นจอมทัพของชาวโลกต่อสู้กับพญาแถน พญาคนคอกให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงสวรรค์ ให้พญามอดไม้ไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตนไปต่อยทหารและพญาแถนฝ่ายเทวดาพ่ายแพ้ พญาแถนจึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยังบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะรีบบันดาลให้ฝนตกลงมาให้ทันทีและถ้าบั้งไฟขึ้นก็ถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว และเมื่อใดที่ชาวเมืองเล่นบั้งไฟก็เป็นสัญญาณแห่งการหมดสิ้นฤดูฝน

ตำนานเรื่องท้าวผาแดงนางไอ่

นางไอ่เป็นธิดาพระยาขอมผู้ครองเมืองชะอีตา นางไอ่เป็นสตรีที่มีสิริโฉมงดงามเป็นที่เลื่องลือไปในนครต่าง ๆ ทั้งโลกมนุษย์และบาดาล มีชายหนุ่มหมายปองจะได้อภิเษกกับนางมากมาย ในจำนวนผู้ที่มาหลงรักนางไอ่ มีท้าวผาแดงและท้าวพังคี่ โอรสสุทโธนาคน เจ้าผู้ครองนครบาดาล ท้าวทั้งสองต่างเคยมีความผูกพันกับนางไอ่มาแต่อดีตชาติ จึงต่างช่วงชิงจะได้เคียงคู่กับนาง แต่ทัพลาดหวัง จึงมีได้อภิเษกทั้งคู่เพราะแข่งขันบั้งไฟแพ้ ท้าวพังคี่นึกไม่ยอมลดละแปลงกายเป็นกระรอกเผือกคอยติดตามนางไอ่ สุดท้ายถูกฆ่าตาย พญานาคผู้เป็นพ่อจึงขึ้นมาถล่มเมืองล่มไปกลายเป็นหนองน้ำใหญ่ คือ หนองหาน หนองหานในตำนานท้าวผาแดงนางไอ่ ที่เป็นที่ถกเถียงกันว่าที่ไหนกันแน่ มีอยู่ถึง ๓ ที่ ได้แก่ หนองหาน ที่ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และหนองหาน อำเภอกุมภวาปี ซึ่งก็ไม่ไกลจากที่แรกมากนัก และอีกที่หนึ่งก็คือหนองหาร จังหวัดสกลนคร

การดำเนินการตามโครงการได้นำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินการ จนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินโครงการ
- ๒) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- ๓) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

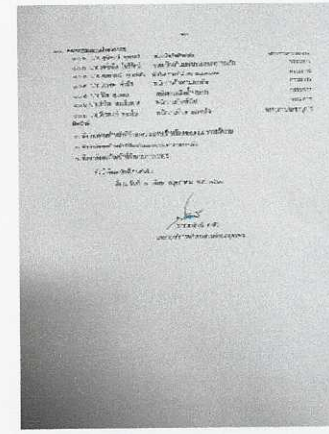
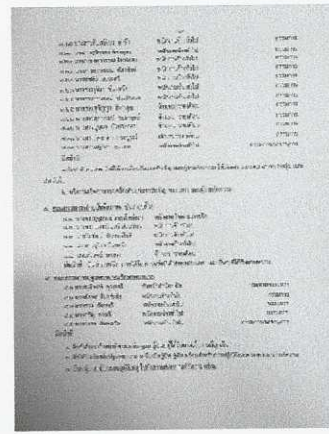
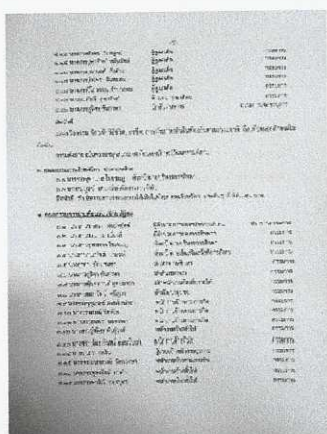
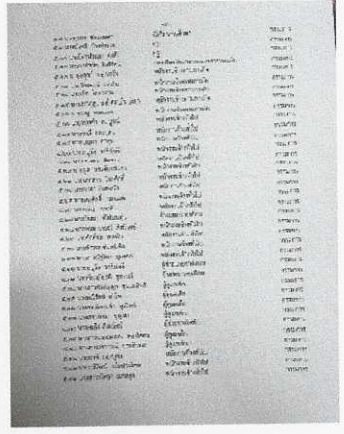
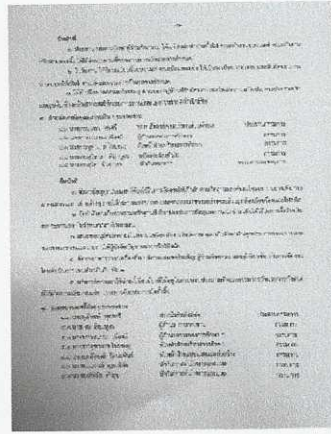
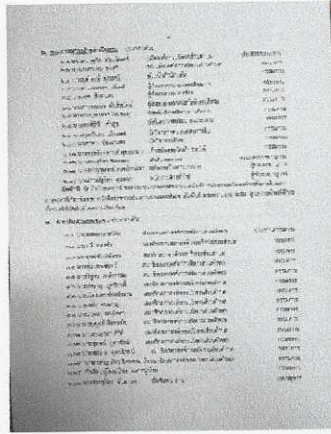
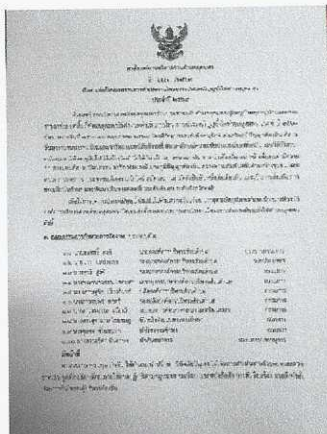
วิธีการ/ ขั้นตอนในการดำเนินการ

๑) จัดทำโครงการเสนอผู้บริหารเพื่ออนุมัติโครงการซึ่งการเขียนโครงการเพื่อการขออนุมัติจากผู้บริหาร

๒) ประชุมเพื่อวางแผนในการวางแผนดำเนินโครงการร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ เพื่อวางแผนในการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กำหนดขั้นตอนในการทำงาน กิจกรรม รวมทั้งบุคลากรที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม และกำหนดการติดตามและควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

๓) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการแต่ละฝ่าย จะมอบหมายตามทักษะความรู้ และความสามารถของพนักงานแต่ละคนกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์

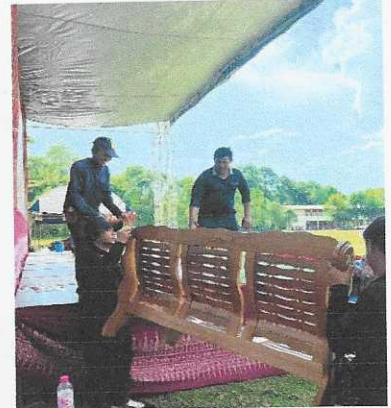

๔) ประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากหมู่บ้านในตำบลการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

๔.๑ ประสานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ตำบลอุดมพร ในการขอความอนุเคราะห์บุคลากรและเวชภัณฑ์ยา เพื่อใช้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

๔.๒ ประสานขอความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์โครงการ

การจัดเตรียมสถานที่ในการจัดงาน

๖) ดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด

การดำเนินโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด ที่ได้วางแผนและมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขบวนแห่บั้งไฟสวยงามขององค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร โดยตกแต่งขบวนให้มีองค์ประกอบตามตำนานเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ซึ่งในขบวนประกอบไปด้วย

ขบวนบั้งไฟสวยงาม

ขบวนแห่การส่งเสริมวิถีชีวิตชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขบวนแห่ผาแดง - นางไอ่

ขบวนแห่รถพญาแสน

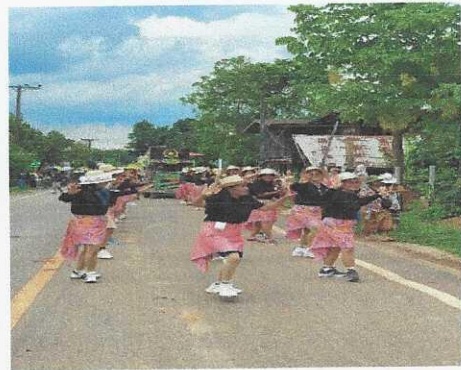

ขบวนแห่รถพังคี่ (กระรอกตอน)

ขบวนแห่รถพญาคางคก

ขบวนแห่กลองยาว

ขบวนแห่พ็อนรำ (เซ็งบั้งไฟ)

ขบวนแฟนซี

เมื่อทุกขบวนลงสู่สนามกีฬาโรงเรียนบ้านคำโคนสว่างครบแล้ว เริ่มพิธีเปิดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟ ตำบลลุดมพรจำปี ๒๕๖๙ โดย นายสรสิทธิ์ คงดี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลลุดมพร ประธานจัดงาน ได้รายงานวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ ต่อประธานในพิธี ได้แก่ นายไพฑูรย์ มหาชื่นใจ รองผู้ว่าราชการ จังหวัดหนองคาย ประธานในพิธีได้กล่าวเปิดงาน พร้อมให้อาวทแก่ผู้มาร่วมงาน

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙

จุดบั้งไฟบูชาขึ้นสูง

ประเพณีบั้งไฟ เป็นอีกประเพณีหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่เรียกว่าชาวอีสานที่เกี่ยวข้องกับการขอฝน และเป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ประเพณีบั้งไฟนิยมทำกันในเดือนหก ถือเป็นประเพณีสำคัญที่จะขาดไม่ได้ เพราะตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานมีความเชื่อว่าถ้าปีใดไม่จัดงานบั้งไฟ ฟ้าฝนก็จะไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำทำนา แต่ถ้าปีใดจัดงานประเพณีบั้งไฟ แล้วจะทำให้ฝนตก ตามฤดูกาล ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น หมู่บ้านร่มเย็นเป็นสุข เกิดความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย การจุดบั้งไฟเป็นการเสี่ยงทาย ถ้าบั้งไฟขึ้นสูง ก็ทำนายว่าฝนจะตกดี ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์

การทำบั้งไฟ

ในสมัยก่อนการทำบั้งไฟจะใช้ไม้ไผ่ลำขนาดใหญ่ที่สุด ทะลวงปล้องให้ถึงกัน ภายนอกจะใช้ดอกไม้ไผ่ ถักเป็นเชือกมัดรอบลำไฟให้แน่นเพื่อไม่ให้ลำไฟแตก ส่วนหัวปล้องสุดท้ายจะถูกอุดด้วยแผ่นไม้หนาพอควร แล้วทำการอัดบรรจุหมื่อ (ดินปืน) ให้แน่นด้วยการตำ หรือใช้คานตีตคานงัด (ในปัจจุบันใช้แม่แรงยกล้อรถบรรทุก แทนสะดวกกว่ากันดังภาพซ้ายมือ) ยุคสมัยเปลี่ยนไปจากลำไฟกลายเป็นท่อเหล็กหรือท่อประปา (ซึ่งอันตรายมากเมื่อมีการระเบิดใส่ผู้คนอย่างที่เห็นข่าว) ตอนหลังหันมาใช้ท่อพีวีซีแทนซึ่งก็ยังเป็นอันตรายอยู่ดี จากการบูชาแถนมาเป็นการพนันขึ้นต่อเพื่อการเติมพัน จำนวนบั้งไฟที่จุดในแต่ละที่จึงมีจำนวนมาก และสร้างความเสียหายต่อชุมชนในทิศที่บั้งไฟถูกจุดออกไป (เพราะสามารถไปไกลได้หลายสิบกิโลเมตร)

ส่วนประกอบของบั้งไฟ

๑. เลาบั้งไฟ เลาบั้งไฟคือส่วนประกอบที่ทำหน้าที่บรรจุดินปืน มีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกกลมยาว มีความยาวประมาณ ๑.๕-๗ เมตร ทำด้วยลำไม้ไผ่แล้วใช้รั้วไม้ไผ่ (ตอก) ปิดเป็นเกลียวเชือกพันรอบเลาบั้งไฟ อีกครั้งหนึ่งให้แน่น และใช้ดินปืนที่ชาวบ้านเรียกว่า"หมื่อ" อัดให้แน่นลงไปในเลาบั้งไฟ ด้วยวิธีใช้สากตำแล้วเจาะรูสายขนวน เสร็จแล้วนำเลาบั้งไฟไปมัดเข้ากับส่วนหางบั้งไฟในสมัยต่อมานิยมนำวัสดุอื่นมาใช้เป็นเลาบั้งไฟแทนไม้ไผ่ ได้แก่ ท่อเหล็ก ท่อพลาสติก เป็นต้น เรียกว่าเลาเหล็กซึ่งสามารถอัดดินปืนได้แน่นและมีประสิทธิภาพในการยิงได้สูงกว่า

๒. หางบั้งไฟ หางบั้งไฟถือเป็นส่วนสำคัญทำหน้าที่คล้ายหางเสือ ของเรือคือสร้างความสมดุลให้กับบั้งไฟ คอยบังคับทิศทางบั้งไฟให้ยิ่งขึ้นไปในทิศทางตรงและสูง บั้งไฟแบบเดิมนั้น ทำจากไม้ไผ่ทั้งลำ ต่อมาพัฒนาเป็นหางท่อนเหล็กและหางท่อนไม้ไผ่ติดกันหางท่อนเหล็กมีลักษณะเป็นท่อนกลม ทรงกระบอกมีความยาวประมาณ ๘-๑๒ เมตร ทำหน้าที่เป็นคานงัดยกลำตัวบั้งไฟชูโด่งชี้เอียงไปข้างหน้าทำมุมประมาณ ๓๐-๔๐ องศากับพื้นดิน โดยบั้งไฟจะยื่นไปข้างหน้ายาวประมาณ ๗-๘ เมตร ปลายหางด้านหนึ่งตั้งอยู่บนฐานที่ตั้งบั้งไฟ

๓. ลูกบั้งไฟ เป็นลำไม้ไผ่ที่นำมาประกอบเลาบั้งไฟโดยมัดรอบลำบั้งไฟ บั้งไฟลำหนึ่งจะประกอบด้วยลูกบั้งไฟประมาณ ๘-๑๕ ลูก ขึ้นอยู่กับขนาดของบั้งไฟ เดิมลูกบั้งไฟมีแปดลูกมีชื่อเรียกเรียงตามลำดับคู่ขนาดใหญ่ไปหาคู่ที่มีขนาดเล็กกว่าได้แก่ ลูกไอ้ ลูกกลาง ลูกนางและลูกก้อย ลูกบั้งไฟช่วยให้รูปทรงของบั้งไฟกลมเรียวยาวงาม นอกจากนี้ลูกบั้งไฟยังเป็นพื้นผิวยอมรับการเอ้าหรือการตกแต่งลวดลายปะติดกระดาษ

การเตรียมบั้งไฟขึ้นจุดบนฐานบั้งไฟ

สิ่งที่ได้รับจากการดำเนินโครงการประเพณีบุญบั้งไฟ ประจำปี ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ข้อ ๑๑ การบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๗ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญบั้งไฟ ให้คงอยู่ปฏิบัติสืบเนื่องต่อไป และเพื่อให้เกิดงานประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรและชาวตำบลอุดมพร จึงได้จัดทำโครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙ ขึ้น

๔) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมสรุปรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดตามผลการดำเนินโครงการ เป็นการเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์สรุปผลด้านต่างๆ ของการจัดโครงการ เพื่อนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินความก้าวหน้าว่าผลงานได้ผลประการใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในขั้นตอนใด จะดำเนินการแก้ไขอย่างไร แล้วรายงานผลการติดตามการดำเนินโครงการให้ผู้บริหารต่อไป

รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจ ผู้เข้าร่วมโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙

โดยมีวัตถุประสงค์ของการสำรวจ เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมตามโครงการในการสำรวจความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ประเมิน คือ เด็ก เยาวชน ประชาชนในตำบลอุดมพร ๑๔ หมู่บ้าน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถาม สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศภะสร้างขึ้น เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ มีทั้งหมด ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุทุมพร ประจำปี ๒๕๖๙ ซึ่งมี ๕ ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- ๕ หมายถึง พอใจมากที่สุด
- ๔ หมายถึง พอใจมาก
- ๓ หมายถึง พอใจปานกลาง
- ๒ หมายถึง พอใจน้อย
- ๑ หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ ๑ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๖๑	๖๑.๐๐
- หญิง	๓๙	๓๙.๐๐
๒. อายุ		
- ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖	๖.๐๐
- ระหว่าง ๒๑ – ๓๐ ปี	๑๗	๑๗.๐๐
- ระหว่าง ๓๑ – ๖๐ ปี	๕๔	๕๔.๐๐
- ๖๐ ปีขึ้นไป	๒๓	๒๓.๐๐
๓. อาชีพ		
- นักเรียน/นักศึกษา	๑๗	๑๗.๐๐
- รับราชการ	๑๒	๑๒.๐๐
- เกษตรกร	๔๕	๔๕.๐๐
- ธุรกิจส่วนตัว	๑๘	๑๘.๐๐
- อื่นๆ	๘	๘.๐๐
๔. ช่องทางการได้รับทราบการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุทุมพร ประจำปี ๒๕๖๙ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
๑) ไม่ทราบ	๐	๐.๐๐
๒) ทราบ	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
- เสี่ยงตามสาย	๕๘	๕๘
- ป้ายประชาสัมพันธ์	๑๕	๑๕
- ชาวออนไลน์	๒๒	๒๒
- อื่นๆ	๕	๕

จากตารางที่ ๑ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด ๑๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๑ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๓๙

ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๓๑- ๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๔ รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี คิดร้อยละ ๑๗ ช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๓ และช่วงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖ ตามลำดับ

อาชีพผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๔๕ รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ ๑๘ นอกนั้นประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๗ ประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๑๒ และประกอบอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๘ ตามลำดับ

ช่องทางการได้รับทราบการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับทราบการจัดงานฯ ทางเสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ ๕๕ รองลงมารับทราบทางออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ ๒๒ รับทราบทางป้ายประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๕ รับทราบทางอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๕ ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบการจัดงานโครงการจัดงานฯ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙

ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการฯ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การประชาสัมพันธ์โครงการ	๔.๒๐	๐.๗๒	มาก
๒. ขบวนแห่บั้งไฟมีความสวยงามสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๔.๔๒	๐.๕๒	มาก
๓. ขบวนเซิ้งบั้งไฟมีความสวยงาม การแต่งกายเหมาะสม	๔.๔๓	๐.๕๖	มาก
๔. ขบวนแห่มีการสอดแทรกการละเล่นพื้นบ้าน วิถีชีวิตชาวบ้าน	๔.๒๕	๐.๖๓	มาก
๕. ผู้ร่วมขบวนแห่มีการกระตุ้นให้ผู้มาเที่ยวชมชนมีส่วนร่วม และมีความสุขสนุกสนานในการชมการแสดงของขบวนแห่	๔.๓๖	๐.๕๘	มาก
๖. มีการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีบุญบั้งไฟ	๔.๓๗	๐.๕๔	มาก
๗. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดงาน	๔.๒๙	๐.๕๔	มาก
๘. ความเหมาะสมสถานที่ในการจัดงาน (พิธีเปิด-พิธีปิด)	๔.๒๐	๐.๖๗	มาก
โดยรวม	๔.๓๒	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มาร่วมงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๓$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยข้อที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ขบวนเซิ้งบั้งไฟมีความสวยงาม การแต่งกายเหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๔๓$) รองลงมา คือ ขบวนแห่บั้งไฟมีความสวยงามสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่น

และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๔๒$) มีการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น อนุรักษ์ไว้ซึ่ง
ขนบธรรมเนียมประเพณีบุญบั้งไฟ ($\bar{X} = ๔.๓๗$) ผู้ร่วมขบวนแห่มีการกระตุ้นให้ผู้มาเที่ยวชมชนมีส่วนร่วมและ
มีความสุขสนุกสนานในการชมการแสดงของขบวนแห่ ($\bar{X} = ๔.๓๖$) และลำดับสุดท้าย คือ การประชาสัมพันธ์
โครงการ ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และความเหมาะสมสถานที่ในการจัดงาน (พิธีเปิด-พิธีปิด) ($\bar{X} = ๔.๒๐$)

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

๓.๑ สิ่งที่ท่านพอใจในการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ประจำปี ๒๕๖๙ ครั้งนี้

- ขบวนแห่มีความยิ่งใหญ่สวยงาม อยากให้มีประเพณีบุญบั้งไฟอย่างนี้ต่อเนื่องทุกปี

๓.๒ สิ่งที่ควรเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดโครงการประเพณีบุญบั้งไฟตำบลอุดมพร ในโอกาส

ต่อไป

- ควรจัดสถานที่ให้ประชาชนที่มาเที่ยวชมในงานได้มีเต้นท์และเก้าอี้ ตามริมถนนตลอดแนวที่
ขบวนแห่ผ่าน

*****